

УДК 351.745:159.922

doi: <https://doi.org/10.33270/03192401.84>

Бондаренко В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0170-2616>;

Пронтенко К. В. – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова, м. Житомир
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0588-8753>;

Решко С. М. – професор, професор кафедри спеціальної фізичної підготовки Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7456-8550>

Динаміка властивостей уваги працівників патрульної поліції на етапі професійного становлення

Мета статті – вивчення динаміки властивостей уваги працівників патрульної поліції в умовах впровадження новітніх методик навчання на етапі професійного становлення. **Методологія.** Для досягнення мети й виконання завдань дослідження використано комплекс сучасних загальнонаукових методів: теоретичні (метод концептуально-порівняльного аналізу, структурно-системного аналізу, синтезу, узагальнення); емпіричні (тестування, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент); методи математичної статистики. За допомогою теоретичних методів систематизовано й узагальнено інформацію про досліджувані об'єкт і предмет, зіставлено наявні теоретичні підходи до розв'язання проблем підготовки майбутніх працівників поліції. Емпіричні методи використано для діагностування рівнів розвиненості досліджуваних показників і визначення ефективності пропонованих новацій. Методи математичної статистики застосовано для коректного опрацювання даних і виявлення достовірності різниці між досліджуваними показниками та доведення ефективності пропонованих новацій освітнього процесу. **Наукова новизна** дослідження полягає у висвітленні результатів впливу навчальних занять на динаміку показників уваги в слухачів курсу первинної професійної підготовки поліцейських в умовах запровадження новітньої методики навчання, яка полягає в впровадженні спеціально розроблених ситуаційних завдань під час відпрацювання сценаріїв; виконанні ситуаційних завдань у процесі опанування навчальних предметів професійно-практичної підготовки; цілеспрямованому розвитку необхідних фізичних якостей. **Висновки.** На підставі здійснених досліджень експериментально доведено ефективність пропонованих новацій професійної підготовки працівників патрульної поліції на етапі професійного становлення. Виявлено позитивну динаміку показників уваги у слухачів експериментальної та контрольної груп упродовж опанування курсу первинної професійної підготовки поліцейських. Констатовано достовірно вищі показники розподілення та обсягу уваги в осіб експериментальної групи. Встановлено достовірне покращення показника «концентрація та стійкість уваги» у слухачів експериментальної групи порівняно з результатами констатувального етапу. Перспективами подальших наукових розвідок убачаємо визначення впливу пропонованих новацій на розвиток інших професійно важливих рис майбутніх працівників патрульної поліції.

Ключові слова: властивості уваги; патрульна поліція; професійна підготовка; професійне становлення; психологічні риси.

Вступ

Психічні пізнавальні процеси людини є одними з факторів, що обумовлюють успішність засвоєння нею знань, набуття спеціальних професійних умінь та навичок, ефективність виконання певного виду діяльності, і є своєрідним критерієм розумової працездатності (Voloshyn, 2016; Aminaieva, 2012; Kiiko, & Mulyk, 2017; Balakhtar, 2018; Kolesnyk, & Sheiko, 2018).

Саме від характеру сприйняття й опрацювання інформації значною мірою залежить адаптація майбутнього правоохоронця до професійного навчання та специфіки службової діяльності (Plisko, & Bondarenko, 2018; Bondarenko, 2018; Prontenko et al., 2017). Аналіз особливостей службової діяльності патрульної поліції свідчить,

що значну частину робочої зміни поліцейський перебуває в автомобілі, здійснюючи патрулювання. В умовах такої діяльності якісне виконання поставлених завдань вимагає постійної зосередженості й ставить підвищені вимоги до психічних пізнавальних процесів: уваги, здатності до її швидкого переключення, високої чутливості зорового та слухового аналізаторів, швидкості мислення, пам'яті тощо.

Належне функціонування цих психічних процесів допомагає утримувати в пам'яті необхідну службову інформацію, оперативніше опрацьовувати отримані дані, що загалом сприяє ефективнішому виконанню службових обов'язків.

На думку низки науковців (Mitova, & Ivchenko 2015; Kiiko, & Mulyk, 2017; Pasnichenko, 2016;

Kolesnyk, & Sheiko, 2018), увагою слід вважати вибіркиму спрямованість процесу сприйняття на певний об'єкт, що становить для працівника сигнальне значення, з метою адекватного його відображення на період часу, необхідного для виконання певної діяльності. Увага є специфічним психофізіологічним феноменом людини: її можна розглядати як процес, стан і властивість особистості, не має власного змісту, але впливає на перебіг інших процесів (сприйняття, уяви, мислення, запам'ятовування). З фізіологічної точки зору увага належить до реакції активації, збільшення збудженості та реактивності нервових структур головного мозку й проходить специфічний онтогенетичний розвиток (Kolesnyk, & Sheiko, 2018). Ученими встановлено, що психофізіологічні якості людини, зокрема й увага, тісно пов'язані з індивідуально-типологічними властивостями нервової системи та є результатом складної інтегративної діяльності мозку. Від рівня працездатності центральної нервової системи залежить повнота та якість сприйняття дійсності. Тобто увага – це динамічна характеристика будь-якої психічної діяльності, яка впливає на розподіл ресурсів системи опрацювання інформації людини та забезпечує ефективність її діяльності (як навчальної, так і професійної).

Сутність уваги полягає у відбиранні значущих впливів і гальмуванні несуттєвих, побічних. Завдяки цьому відображення стає чіткішим, а детальність триває доти, доки не завершиться запланований акт поведінки чи не буде досягнуто поставленої мети.

Найважливішими функціями уваги є регуляція діяльності та контроль за її перебігом. Від того, як вона працює, залежать чіткість і повнота відчуттів, сприймань і думок. Послаблення її інтенсивності призводить до зниження якісних показників у роботі.

У спеціальній літературі (Yalanska, 2016; Stadnyk, 2017; Prontenko et al., 2016; Pavlova, Vynogradskyi, Kurchaba, & Zikrach, 2017; Lazarenko et al., 2017) зауважують, що властивості уваги не існують ізольовано. Вони тісно пов'язані між собою та є аспектами єдиного акту уваги, який не залишається постійним, а вдосконалюється паралельно з розвитком людини. Якщо в працівника сформувалася звичка бути завжди уважним, тоді увага стає властивістю особистості. Таку властивість називають уважністю. Вона пов'язана з наявністю в людини стійкої та зосередженої уваги, уміння помічати в предметах і явищах важливі для розуміння сутності властивості. Уважність є основою чуйності й тактовності у ставленні до людей і має бути невід'ємною рисою працівника патрульної поліції.

Науковці доводять кореляційну залежність між розвитком основних фізичних і психологічних якостей (Prontenko et al., 2017).

До властивостей уваги належать стійкість, концентрація, розподіл, переключення й обсяг. Стійкість уваги – це часова характеристика уваги, що визначається тривалістю збереження цілеспрямованої уваги на певному об'єкті чи виді діяльності. Ця властивість уваги залежить від активності суб'єкта, що виявляється в його діях з об'єктом. Вона зростає при виконанні практичних чи розумових завдань, які вимагають повнішого відображення об'єктів.

Переключення уваги – перенесення людиною уваги з одного об'єкта або виду діяльності на інший. За свідченнями вчених цей вид уваги зумовлений рухливістю нервових процесів. Поліпшити показники переключення уваги можна завдяки тренуванню.

Зосередженість уваги на об'єкті має певну інтенсивність, що виявляється в рівні концентрації. Тобто концентрація уваги – міра заглибленості особи у певний вид діяльності. Що більше сконцентована увага на об'єкті, то менше слухач (працівник) помічає сторонні впливи, тим продуктивнішою є його діяльність. Відповідно обсяг уваги – кількість об'єктів, які людина може одночасно сприйняти за короткий проміжок часу.

Важливою властивістю уваги, від якої залежить ефективність патрулювання, є її розподіл. Розподіл уваги полягає в здатності правоохоронця утримувати в зоні уваги кілька об'єктів, виконувати два, а то й три види діяльності. Під час здійснення службових обов'язків працівнику патрульної поліції доводиться виконувати одночасно кілька видів діяльності. Правоохоронець змушений розподіляти увагу, тобто одночасно зосереджувати її на різних процесах та об'єктах, переважно з різною мірою виразності. Здійснюючи патрулювання на автомобілі, працівник повинен одночасно стежити за дорожньою ситуацією (станом власного автомобіля, рухом інших транспортних засобів, поведінкою пішоходів, дорожніми знаками, станом дорожнього полотна тощо), керувати маневрами руху автомобіля, слідкувати за показаннями приладів, а також за дотриманням правил дорожнього руху іншими водіями та пішоходами, зосереджувати увагу на підозрілих особах, державних номерних знаках автомобілів, що перебувають у розшуку тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що вивченню проблеми вдосконалення професійно важливих рис працівників правоохоронних органів присвячена значна кількість психолого-педагогічних досліджень (Plisko, & Bondarenko, 2018; Bondarenko, 2018; Prontenko et al., 2017).

Оцінювання властивостей уваги майбутніх фахівців сприятиме визначенню ефективності методик навчання, спрямованих на формування професійно важливих рис.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є вивчення динаміки властивостей уваги майбутніх працівників патрульної поліції під час упровадження новітніх методик навчання на етапі професійного становлення.

Реалізація мети передбачає виконання таких завдань:

1) визначення вихідного рівня показників уваги слухачів курсу первинної професійної підготовки поліцейських;

2) з'ясування динаміки показників уваги впродовж опанування курсу первинної професійної підготовки поліцейських.

Виклад основного матеріалу

З метою перевірки ефективності впливу пропонованих новацій на розвиток властивостей уваги слухачів курсу первинної професійної підготовки поліцейських, було проведено педагогічний експеримент, який тривав упродовж опанування курсу первинної професійної підготовки поліцейських і передбачав констатувальний і формувальний етапи. Мета констатувального етапу – визначення наявного рівня розвиненості досліджуваних показників для подальшого цілеспрямованого впливу на особистість слухачів експериментальних груп в умовах формувального етапу експерименту. Проведення педагогічного експерименту передбачало створення експериментальної (ЕГ=30) і контрольної груп (КГ=31) з-поміж слухачів курсу первинної професійної підготовки поліцейських (n=61) центру первинної професійної підготовки «Академія поліції» Національної академії внутрішніх справ.

Організація педагогічного експерименту не порушувала навчального режиму центру первинної професійної підготовки поліцейських і перебігу освітнього процесу, заняття проходили за звичайним регламентом. В ЕГ і КГ на опанування визначеного матеріалу виділяли однакову кількість часу. Заняття в ЕГ відрізнялися від контрольних тим, що передбачали реалізацію низки новацій, а саме: застосування вдосконалених ситуаційних завдань (під час відпрацювання сценаріїв); відпрацювання ситуаційних завдань у процесі опанування навчального предмета «Тактична підготовка»; цілеспрямований розвиток необхідних фізичних якостей. Підготовку здійснювали з урахуванням низки педагогічних умов і принципів.

Визначення впливу пропонованих новацій професійної підготовки слухачів курсу первинної

професійної підготовки на динаміку властивостей уваги передбачало дослідження зміни двох показників «Розподілення й обсяг уваги» і «Концентрація та стійкість уваги».

Для оцінювання показника «Розподілення й обсяг уваги» застосовували тест «Відшукування чисел». За умовами тесту слід якомога швидше віднайти та викреслити на контрольному аркуші числа, яких бракує на бланку (Marishchuk, Bludov, Plakhtienko, & Serova, 1984).

Рівень розвиненості досліджуваного показника оцінювали за кількістю правильних викреслених чисел на контрольному листі за 9-бальною шкалою. Відповідно до отриманих балів, передбачено такий розподіл рівнів розвиненості досліджуваного показника: високий рівень – 8, 9 балів; достатній – 6, 7, 8 балів; задовільний – 5, 4, 3 бали; низький – 1 і 2 бали.

Оцінювання показника «Концентрація та стійкість уваги» передбачало використання коректурної проби Бурдона-Анфімова (Marishchuk, Bludov, Plakhtienko, & Serova, 1984). Рівні розвиненості цього показника визначали так: низький рівень мали особи, у яких концентрацію та стійкість уваги оцінювали як низькі і нижче від середнього (до 84 %); задовільний рівень мали особи із середнім рівнем концентрації та стійкості (85–89 %); достатній – із рівнем вище від середнього (90–94 %); високий – 95 % і більше.

Аналіз результатів дослідження властивостей уваги слухачів за тестом «Відшукування чисел» свідчить, що рівень показника «Розподілення й обсяг уваги» на констатувальному етапі експерименту достовірно не різнився ($p > 0,05$). В ЕГ цей показник становив $5,90 \pm 0,24$ бала, у КГ – $5,57 \pm 0,31$ (табл. 1).

Аналіз табличних даних (табл. 2) дає підстави констатувати в ЕГ найбільшу кількість осіб з достатнім рівнем розвиненості цього показника – 51,6 %, у КГ кількість таких осіб була дещо нижчою – 33,3 %. Осіб із високим рівнем розвиненості досліджуваного показника в ЕГ виявлено 6,5 %, у КГ майже вдвічі більше – 13,3 %. Осіб із низьким рівнем готовності в ЕГ зафіксовано 3,2 %; у КГ – 6,7 %. Із задовільним рівнем в ЕГ – 38,7 %; у КГ – 46,7 %.

Показник «Концентрація та стійкість уваги» у слухачів ЕГ і КГ на констатувальному етапі експерименту також достовірно не різнилися ($p > 0,05$). В осіб ЕГ і КГ рівень концентрації та стійкості уваги оцінено як «середній». В ЕГ цей показник становив $87,48 \pm 0,82$ %, у КГ – $88,63 \pm 0,81$ (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка показників уваги в осіб ЕГ і КГ під час педагогічного експерименту, бали

Констатувальний етап педагогічного експерименту				Формувальний етап педагогічного експерименту			
ЕГ(n=31)	КГ (n=30)	Рівень значущості		ЕГ(n=31)	КГ (n=30)	Рівень значущості	
X± m	X±m	t	p	X± m	X±m	t	p
Розподілення та обсяг уваги							
5,90±0,24	5,57±0,31	0,842	>0,05	6,87±0,21	6,13±0,28	2,114	<0,05
Достовірність різниці (pЕГ _к –pЕГ _ф)				p<0,05			
Достовірність різниці (pКГ _к –pКГ _ф)				p>0,05			
Концентрація та стійкість уваги							
87,48±0,82	88,63±0,81	0,998	>0,05	90,84±0,66	89,63±0,64	1,316	>0,05
Достовірність різниці (pЕГ _к –pЕГ _ф)				p<0,05			
Достовірність різниці (pКГ _к –pКГ _ф)				p>0,05			

Детальний аналіз рівнів розвиненості дає підстави констатувати (табл. 2) такий розподіл: в ЕГ найбільшу кількість осіб зафіксовано із задовільним рівнем професійної готовності –

51,6 %, у КГ – 46,7 %. Осіб із низьким рівнем професійної готовності в ЕГ виявлено 12,9 %, у КГ – 10,0 %. З достатнім в ЕГ – 22,6 %, у КГ – 26,7 %.

Таблиця 2

Рівні розвиненості досліджуваних показників в осіб ЕГ і КГ під час педагогічного експерименту, %

Рівні	Констатувальний етап педагогічного експерименту		Формувальний етап педагогічного експерименту	
	ЕГ (n=31)	КГ (n=30)	ЕГ (n=31)	КГ (n=30)
	$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$	$\bar{X} \pm m$
«Розподілення та обсяг уваги»				
низький	3,2	6,7	0	3,3
задовільний	38,7	46,7	22,6	46,7
достатній	51,6	33,3	51,6	36,7
високий	6,5	13,3	25,8	16,7
«Концентрація та стійкість уваги»				
низький	12,9	10,0	3,2	3,3
задовільний	51,6	46,7	29,0	33,3
достатній	22,6	26,7	51,6	46,7
високий	12,9	16,7	16,1	16,7

Такі результати засвідчують задовільний рівень розвиненості концентрації та стійкості уваги, що не сприяє повноцінному опануванню слухачами навчального матеріалу під час проходження курсу первинної професійної підготовки.

Аналіз показника «Розподілення й обсягу уваги» дає підстави констатувати його покращення

на формувальному етапі експерименту у слухачів ЕГ і КГ (табл. 1): на констатувальному етапі в ЕГ – 5,90±0,24 бала, на формувальному – 6,87±0,21 бала (p<0,05). У КГ цей показник підвищився на 0,56 бала (p>0,05) й становив 6,13±0,28 (рис. 1).

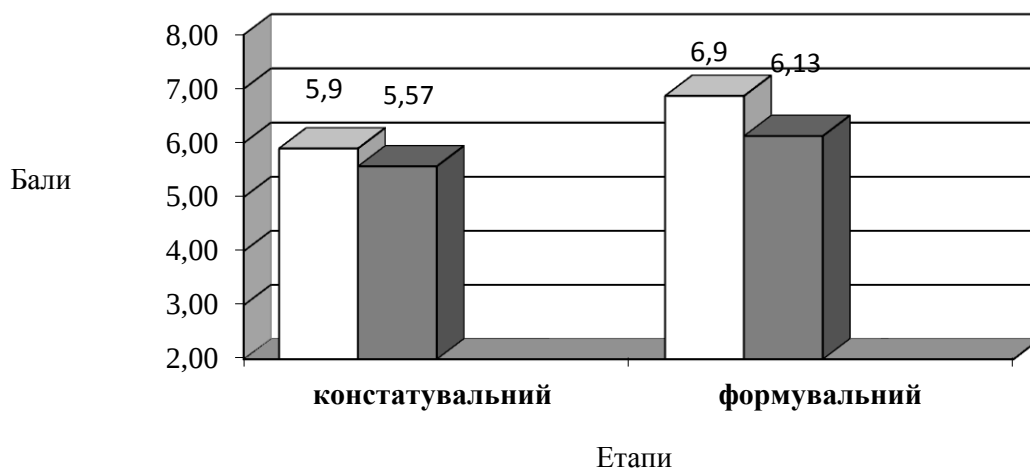

Рис. 1. Зміна показника «Розподілення та обсягу уваги» в осіб ЕГ і КГ під час педагогічного експерименту, бали

□ – особи ЕГ (n=31) ■ – особи КГ (n=30)

Аналіз даних табл. 2 дає підстави констатувати зміну в рівнях розвиненості показника «Розподілення й обсяг уваги». В ЕГ констатовано збільшення кількості осіб із високим рівнем розвиненості цього показника на 19,3 %. Осіб із низьким рівнем розвиненості не виявлено. На 16,1 % зменшилася кількість осіб із задовільним рівнем (22,6 %). У КГ кількість осіб із низьким рівнем готовності зменшилася вдвічі (з 6,7 % до 3,3 %). На 3,4 % збільшилася кількість осіб із задовільним рівнем (43,3%). Із високим рівнем професійної готовності – 16,7 %.

Загалом рівень розподілення й обсягу уваги в осіб ЕГ і КГ оцінено як «достатній». Здійснений аналіз доводить позитивний вплив запропонованих новацій професійної підготовки на покращення розподілення й обсягу уваги в слухачів курсу

первинної професійної підготовки поліцейських. Достовірне поліпшення цього показника спостерігається саме в осіб ЕГ.

Грунтовний аналіз показника «Концентрація та стійкість уваги» на формуальному етапі експерименту засвідчив, що середні значення осіб ЕГ і КГ достовірно не різнилися ($p > 0,05$). Натомість, якщо порівняти досліджуваний показник у слухачів ЕГ з результатами констатувального етапу, то вони достовірно покращилися ($p < 0,05$). Середнє значення цього показника підвищилося на 3,36 бали та досягло 90,84 % (табл. 2), що дає змогу говорити про позитивний вплив запропонованих змін на концентрацію та стійкість уваги в майбутніх працівників патрульної поліції (рис. 2).

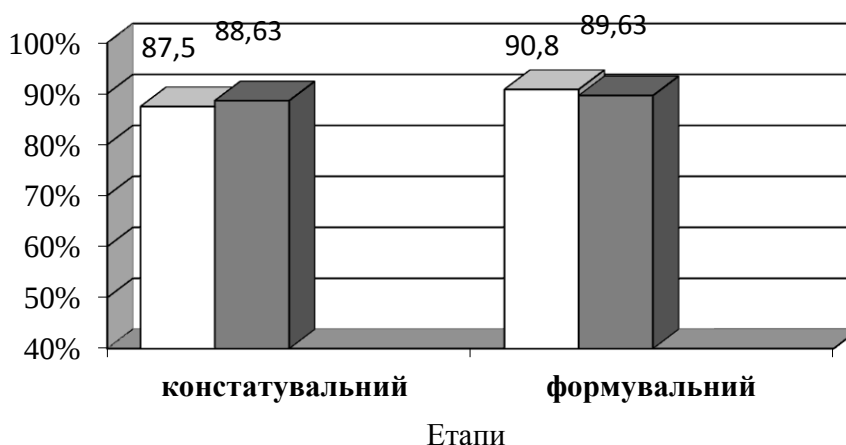

Рис. 2. Зміна показника «Концентрація та стійкість уваги» в осіб ЕГ і КГ під час педагогічного експерименту, бали

□ – особи ЕГ (n=31) ■ – особи КГ (n=30)

В осіб КГ цей показник упродовж опанування курсу первинної професійної підготовки підвищився не достовірно, досягнувши 89,63 бали ($p > 0,05$).

Загалом рівень концентрації та стійкості уваги у слухачів обох груп оцінено як «вищий від середнього». Для майбутніх працівників патрульної поліції покращення показника «Концентрація та стійкість уваги» за період опанування курсу первинної професійної підготовки поліцейських, безперечно, є позитивним зрушенням у напрямі підвищення рівня професійної підготовленості до ефективного здійснення службової діяльності.

Аналіз даних таблиці 2 дає підстави констатувати такі зміни в рівнях розвиненості за показником «Концентрація та стійкість уваги». В обох групах виявлено зменшення кількості осіб із низьким рівнем розвиненості цього показника. В ЕГ з 12,9 % на констатувальному етапі до 3,2 % на формуальному етапі. У КГ – з 10 % до 3,3 %. Кількість осіб із задовільним рівнем розвиненості також зменшилася: в ЕГ на 22,6 % (29,0 %), у КГ – на 13,4 % (33,3 %). Значно збільшилася кількість осіб із достатнім рівнем розвиненості показника: в ЕГ їх зафіксовано 51,6 %, що на 29 % більше, ніж на констатувальному етапі експерименту; у КГ – 46,7 % (на 20 % більше, ніж на констатувальному етапі). Кількість осіб із високим рівнем розвиненості показника в КГ упродовж експерименту не змінилася і становила – 16,7 %. В ЕГ кількість таких осіб підвищилася на 3,2 % й становила 16,1 %.

Наукова новизна

Наукова новизна дослідження полягає у висвітленні результатів впливу навчальних занять на динаміку показників уваги у слухачів курсу первинної професійної підготовки поліцейських в умовах запровадження новітньої методики навчання. Сутність пропонованої методики полягає в упровадженні в освітній процес слухачів курсу

первинної професійної підготовки поліцейських спеціально розроблених ситуаційних завдань під час відпрацювання практичних навичок патрульного поліцейського (сценаріїв); виконанні ситуаційних завдань під час опанування навчальних предметів професійно-практичної підготовки; цілеспрямованому розвитку необхідних фізичних якостей.

Висновки

На підставі здійснених досліджень експериментально доведено ефективність пропонованих новацій професійної підготовки працівників патрульної поліції, які застосовуються на етапі професійного становлення.

Встановлено, що вихідний рівень досліджуваних показників уваги слухачів курсу первинної професійної підготовки поліцейських оцінюється як задовільний.

Виявлено позитивну динаміку показників уваги у слухачів ЕГ і КГ упродовж опанування курсу первинної професійної підготовки поліцейських. На формуальному етапі педагогічного експерименту в осіб ЕГ констатовано достовірно вищі показники розподілення та обсягу уваги порівняно із КГ ($p < 0,05$). Середні значення показника «Концентрація та стійкість уваги» в осіб ЕГ і КГ достовірно не різнилися ($p > 0,05$). Однак, досліджуваний показник у слухачів ЕГ достовірно покращився ($p < 0,05$) порівняно з результатами констатувального етапу.

Констатовано збільшення кількості осіб ЕГ із високим і достатнім рівнями розвиненості показників уваги та зменшення із низьким і задовільним.

Перспективами подальших наукових розвідок убачаємо визначення впливу пропонованих новацій системи професійної підготовки на динаміку професійно важливих рис працівників патрульної поліції на етапі професійного зростання.

REFERENCES

- Aminaiieva, A.R. (2012). Emotsiina stiikist osobystosti yak odna z determinant efektyvnoho podolannia skladnykh zhyttievkykh sytuatsii [Emotional stability of the individual as one of the determinants of effective overcoming of complex life situations]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu, Bulletin of Dnipropetrovsk University*, 20(18), 10-14. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASPmeta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=vdupp_2012_20_18_4. doi: <https://doi.org/10.15421/101202> [in Ukrainian].
- Balakhtar, V.V. (2018). Sotsialno-psykholohichni osoblyvosti komunikatyvnoi tolerantnosti fakhivtsiv z sotsialnoi roboty na riznykh stadiiakh profesiinoho stanovlennia [Socio-psychological peculiarities of communicative tolerance of specialists in social work at different stages of professional development]. *Orhanizatsiina psykholohiia. Ekonomichna psykholohiia, Organizational psychology. Economic psychology*, 3(14), 7-14. doi: <https://doi.org/10.31108/2.2018.3.14.1> [in Ukrainian].

- Bondarenko, V.V. (2018). *Profesiina pidhotovka pratsivnykiv patrolnoi politsii: zmist i perspektyvni napriamy* [Professional training of patrol police officers: content and promising directions]. Kyiv. Retrieved from URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/8055/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF%20%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> [in Ukrainian].
- Kiiko, A., & Mulyk, V. (2017). Dynamika pokaznykiv uvahy kvalifikovanykh alpinistiv pid vplyvom hipoksychnoho trenuvannya pid chas podolannya riznykh vysotnykh rivniv hory Elbrus [Dynamics of indicators of the attention of qualified climbers under the influence of hypoxic training during the overcoming of various altitudinal levels of the Elbrus mountains]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk, Slobozhjan Scientific and Sports Bulletin*, 4(60), 60-64. doi: <https://doi.org/10.15391/sns.v.2017-4.010> [in Ukrainian].
- Kolesnyk, Yu.I., & Sheiko, V.I. (2018). Pokaznyky uvahy osib z nabutoiu korotkozoristiu slabkoho ta vysokoho stupeniu na foni protsesiv halmuvannya [Indicators of attention of persons with acquired short-sightedness of weak and high degree against the background of inhibition processes]. *Molodyi vchenyi, Young scientist*, 2(54), 1-5. Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/1.pdf> [in Ukrainian].
- Lazarenko, M., Plisko, V., Troyanovska, M. (et al.). (2017). Development of motor skills of students with the help of the training simulator "belts with rings". *Journal of Physical Education and Sport*, 17, 1147-1153. Retrieved from <https://efsupit.ro/images/stories/30sept/Art%20176.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2017.03176 [in Ukrainian].
- Marishchuk, V.L., Bludov, Iu.M., Plakhtienko, V.A., & Serova, L.K. (1984). *Metodiki psikhodiagnostiki v sporte* [Psychodiagnostic techniques in sports]. Moscow: Prosveshchenie. Retrieved from <https://www.psyoffice.ru/3608-marishchuk-v.l.-bludov-iu.m.-plakhtienko-v.a..html> [In Russian].
- Mitova, O.O., & Ivchenko, O.M. (2015). Kontrol parametriv uvahy u basketbolistiv na etapi poperednoi bazovoi pidhotovky [Control of the parameters of attention from basketball players at the stage of preliminary basic training]. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk, Slobozhjan Scientific and Sports Bulletin*, 5(49), 74-77. doi: <https://doi.org/10.15391/sns.v.2015-5.012> [in Ukrainian].
- Pasnichenko, A. (2016). Rivni psykhichnoho rozvytku osobystosti [Levels of mental development of personality]. *Psykhologhiia osobystosti, Psychology of personality*, 1(7), 56-69. doi: <https://doi.org/10.15330/ps.7.1.56-69> [in Ukrainian].
- Pavlova, Iu., Vynogradskyi, B., Kurchaba, T., & Zikrach, D. (2017). Influence of leisure-time physical activity on quality of life of ukrainian students. *Journal of Physical Education and Sport*, 17, 1037-1042. Retrieved from <https://efsupit.ro/images/stories/30sept/Art%20176.pdf>.
- Plisko, V.I., & Bondarenko, V.V. (2018). Vplyv systemy poetapnoi pidhotovky na rozvytok kohnityvnoho kryteriiu profesiinoi hotovnosti maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politsii [Influence of the system of stage-by-stage training on the development of a cognitive criterion of professional readiness of future officers of the patrol police]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu, Bulletin of Cherkasy University*, 14, 66-72. doi: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2018-14-66-72> [in Ukrainian].
- Prontenko, K., Andreichuk, V., & Martin, V. (et al.). (2016). Improvement of Physical Preparedness of Sportsmen in Kettlebell Sport on the Stage of the Specialized Base Preparation. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(2), 540-545. Retrieved from <https://efsupit.ro/images/stories/nr1.2016/art%2085,%20pp%20540%20-%20545.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2016.020.
- Prontenko, K., Klachko, V., & Bondarenko, V. (et al.). (2017). Technical Preparedness of Sportsmen in the Kettlebell Sport. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(1), 28-33. Retrieved from <https://efsupit.ro/images/stories/01feb2017/art%205.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2017.s1005.
- Prontenko, K., Prontenko, V., & Bezpaliy, S. (et al.). (2017). Improvement of the Physical State of Cadets from Higher Educational Establishments in the Ukrainian Armed Forces due to the Use of the Kettlebell Sport. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(1), 447-451. Retrieved from <http://efsupit.ro/images/stories/1%20March%202017/Art%2067.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2017.01067.
- Stadnyk, A.V. (2017). Psykholohichna hotovnist maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy do sluzhbovo-boiovoi diialnosti [The psychological readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to military service]. *Aktualni pytannia osvity i nauky, Topical issues of education and science: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference* (pp. 335-339). Kharkiv [in Ukrainian]. doi: <https://doi.org/10.26697/9786177089000.2017.335> [in Ukrainian].
- Voloshyn, O. (2016). Kharakterystyka konstytutsiinykh faktoriv osobystosti ta pokaznykiv uvahy v osib yunatskoho viku [Characteristics of constitutional factors of personality and indicators of attention in persons of juvenile age]. *Visnyk naukovykh doslidzhen, Bulletin of scientific research*, 4, 77-79. doi: <https://doi.org/10.11603/2415-8798.2016.4.7152> [in Ukrainian].
- Yalanska, S. (2016). Psykholohichni aspekty rozvytku tolerantnosti osobystosti v osvitnomu seredovyshchi [Psychological aspects of the development of personality tolerance in the educational environment]. *Psykhologhiia osobystosti, Psychology of personality*, 1(7), 100-108. doi: <https://doi.org/10.15330/ps.7.1.100-109> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Амінаєва А. Р. Емоційна стійкість особистості як одна з детермінант ефективного подолання складних життєвих ситуацій. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2012. Т. 20. Вип. 18. С. 10–14. (Серія «Педагогіка і психологія»). URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=vdupp_2012_20_18_4. doi: <https://doi.org/10.15421/101202>.
- Балахтар В. В. Соціально-психологічні особливості комунікативної толерантності фахівців з соціальної роботи на різних стадіях професійного становлення. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2018. № 3 (14). С. 7–14. doi: <https://doi.org/10.31108/2.2018.3.14.1>.
- Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ, 2018. 524 с. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/8055/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF%20%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>.
- Кійко А., Мулик В. Динаміка показників уваги кваліфікованих альпіністів під впливом гіпоксичного тренування під час подолання різних висотних рівнів гори Ельбрус. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2017. № 4 (60). С. 60–64. doi: <https://doi.org/10.15391/sns.v.2017-4.010>.
- Колесник Ю. І., Шейко В. І. Показники уваги осіб з набутою короткозорістю слабого та високого ступеню на фоні процесів гальмування. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 1–5. URL: <http://molodyucheny.in.ua/files/journal/2018/2/1.pdf>.
- Development of motor skills of students with the help of the training simulator «belts with rings» / [M. Lazarenko, V. Plisko, M. Troyanovska et al.]. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017. No. 17. P. 1147–1153. URL: <https://efsupit.ro/images/stories/30sept/Art%20176.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2017.03176.
- Марищук В. Л., Блудов Ю. М., Плахтиєнко В. А., Серова Л. К. Методики психодіагностики в спорті : учеб. пособие. М. : Просвещение, 1984. 191 с. URL: <https://www.psyoffice.ru/3608-marishhuk-v.l.-bludov-yu.m.-plakhtienko-v.a..html>.
- Мітова О. О., Івченко О. М. Контроль параметрів уваги у баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2015. № 5 (49). С. 74–77. doi: <https://doi.org/10.15391/sns.v.2015-5.012>.
- Пасніченко А. Рівні психічного розвитку особистості. *Психологія особистості*. 2016. № 1 (7). С. 56–69. doi: <https://doi.org/10.15330/ps.7.1.56-69>.
- Pavlova, Iu., Vynogradskyi, B., Kurchaba, T., Zikrach D. Influence of leisure-time physical activity on quality of life of ukrainian students. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017. No. 17. P. 1037–1042. URL: <http://efsupit.ro/images/stories/30sept/Art%20159.pdf>.
- Пліско В. І., Бондаренко В. В. Вплив системи поетапної підготовки на розвиток когнітивного критерію професійної готовності майбутніх працівників патрульної поліції. *Вісник Черкаського університету*. 2018. Вип. 14. С. 66–72. (Серія «Педагогічні науки»). doi: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2018-14-66-72>.
- Improvement of Physical Preparedness of Sportsmen in Kettlebell Sport on the Stage of the Specialized Base Preparation / [K. Prontenko, V. Andreichuk, V. Martin et al.]. *Journal of Physical Education and Sport*. 2016. No. 16 (2). P. 540–545. URL: <https://efsupit.ro/images/stories/nr1.2016/art%2085,%20pp%20540%20-%20545.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2016.020.
- Technical Preparedness of Sportsmen in the Kettlebell Sport / [K. Prontenko, V. Klachko, V. Bondarenko et al.]. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017. No. 17 (1). P. 28–33. URL: <https://efsupit.ro/images/stories/01feb2017/art%205.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2017.s1005.
- Improvement of the Physical State of Cadets from Higher Educational Establishments in the Ukrainian Armed Forces due to the Use of the Kettlebell Sport / [K., Prontenko, V. Prontenko, S. Bezpalii, et al.]. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017. No. 17 (1). P. 447–451. URL: <http://efsupit.ro/images/stories/1%20March%202017/Art%2067.pdf>. doi: 10.7752/jpes.2017.01067.
- Стадник А. В. Психологічна готовність майбутніх офіцерів Національної гвардії України до службово-бойової діяльності. *Актуальні питання освіти і науки : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2017*. С. 335–339. doi: <https://doi.org/10.26697/9786177089000.2017.335>.
- Волошин О. Характеристика конституційних факторів особистості та показників уваги в осіб юнацького віку. *Вісник наукових досліджень*. 2016. № 4. С. 77–79. doi: <https://doi.org/10.11603/2415-8798.2016.4.7152>.
- Яланська С. Психологічні аспекти розвитку толерантності особистості в освітньому середовищі. *Психологія особистості*. 2016. № 1 (7). С. 100–108. doi: <https://doi.org/10.15330/ps.7.1.100-109>.

Стаття надійшла до редколегії 21.03.2019

Bondarenko V. – Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Special Physical Training of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0170-2616>;

Prontenko K. – Doctor of Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Physical Education, Special Physical Training and Sports Department of the S. P. Korolyov Zhytomyr Military Institute, Zhytomyr, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0588-8753>;

Reshko S. – Professor, Professor of the Department of Special Physical Training of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7456-8550>

Dynamics Properties of Attention of Patrol Police Officers at the Stage of Professional Development

*The **purpose** of the article is the study of the dynamics properties of attention of patrol police officers at the stage of professional development in the implementation of the latest training method. **Methodology.** For the achievement of the goal and solve the problems of the research, a complex of modern general scientific methods was used: theoretical (method of conceptual-comparative analysis, structural-system analysis, synthesis, generalization); empirical (testing, pedagogical observation, pedagogical experiment); methods of mathematical statistics. By applying of theoretical methods, systematized and generalized information about the object and subject studied, compared the existing theoretical approaches to solving the problems of preparing future police officers. Empirical methods were used to diagnose the levels of development of the studied indicators and determine the effectiveness of the proposed innovations. Methods of mathematical statistics - for the correct processing a data and detection of the reliability of difference between the investigated indicators and effectiveness of the proposed innovations in the educational process. The **scientific novelty** of the study is to highlight the results of the impact of training on the dynamics indicators attention of the students the course of primary vocational training of police in the context of the introduction of the latest teaching methodology, which is to apply specially designed situational tasks during the development of scenarios; fulfillment of situational tasks during the acquisition of educational subjects of vocational and practical training; purposeful development of the necessary physical qualities. **Conclusions.** Based on the research carried out, the effectiveness of the proposed training methodology for patrolling police officers at the stage of professional development has been experimentally proved. Significantly higher rates of distribution and volume of attention were found among the experimental group. There is a significant improvement in the concentration and stability of attention in the experimental group in comparison with the results of the qualifying phase. Prospects for further scientific research the impact of the proposed innovations on the development of other professionally important features of future patrol police officers.*

Keywords: properties of attention; patrol police; professional training; professional formation; psychological traits.